

Státnost – návrh pro AR 2023/2024

Zimní semestr

Datum	Přednášející	Téma
5. 10.	Všichni	vstupní informace – úvodní panelová diskuse: Co je to stát a státnost ve starších dějinách?
12. 10.	Jakub Izdný	Česká státnost ve starším středověku
19. 10.	Lenka Bobková	Koruna Království českého v lucemburské době. Geneze a vývoj
26. 10.	Lenka Bobková	Krise České koruny v 15. století a její překonání
2. 11.	Jakub Izdný	Státy střední Evropy jako komparativní fenomén
9. 11.	Jan Zdichynec	Koruna Království českého. Geneze a vývoj v raném novověku I
16. 11.	Jan Zdichynec	Koruna Království českého. Geneze a vývoj v raném novověku II
23. 11.	Blanka Zilynská	Počátky stavovské společnosti
30. 11.	Jaroslava Hausenblasová	Panovnická versus stavovská moc v raném novověku I. (1526–1620)
7. 12.	Jiří Hrbek	Panovnická versus stavovská moc v raném novověku II. (1620–1792)
14. 12.	Jaroslava Hausenblasová	Daňový systém českého státu a jeho prameny
21. 12.	Jakub Izdný	Válka, armáda a stát ve středověku
4. 1. 2024	Klára Andresová	Válka, armáda a stát v raném novověku

11. 1.	Všichni	Společná rozprava na závěr semestru: Předpokládá se rekapitulace proslovených a rozprava alespoň nad rozmyšlenými tématy esejí
--------	---------	--

Anotace:

Přednáška sleduje proměny a vývoj české státnosti, respektive českých zemí či českého státu ve středověku a v raném novověku (zhruba do roku 1800). Cílem je nejen shrnující pohled na teritoriální a státoprávní vývoj zemí České koruny v předmoderní době, ale také sledování průřezových témat pro tento vývoj určujících: formulace královské moci a majestátu, vztah stavovství a panovníka, vývoj právních kodifikací, středověké a raně novověké pojetí etnika či „národa“, průběh „budování“ určitých teritorií a jejich ztráty, komunikace mezi jednotlivými zeměmi, funkce rezidencí a správních sídel, vývoj panovnického ideálu, genealogické mýty vládní dynastie, vztah církevní a světské moci atd. Při výkladu bude cíleně střídána osa chronologická a tematická. Přednáška nezohlední jen vývoj Čech a Moravy, ale také dalších součástí České koruny (Slezsko, Horní a Dolní Lužice, Lucembursko atd.). Problematika bude sledována v komparativní perspektivě v evropských souvislostech.

Atestace:

ZS – zápočet (na základě písemného eseje v rozsahu tří až pěti normostran na jedno téma z problematiky přednášené v ZS dle vlastního výběru, zaslaného mailem na jan.zdichynec@ff.cuni.cz, eseje budou rozděleny jednotlivým vyučujícím podle tematického zaměření)

LS – ústní komisionální zkouška (na základě problematiky přednášené v ZS a v LS a relevantního seznamu literatury)

Literatura ke studiu (další tematicky zaměřené tituly budou upřesňovány v rámci jednotlivých přednášek):

ADAMOVI, Karolina – LOJEK, Antonín – SCHELLE, Karel (ed.) – TAUCHEN, Jaromír, Velké dějiny zemí Koruny české, tematická řada: Stát, Praha – Litomyšl 2015.

ANTONÍN, Robert, Ideální panovník českého středověku, Praha 2013.

BAHLCKE, Joachim (ed.), Historische Schlesienforschung: Methoden, Themen und Perspektiven, Köln – Weimar – Wien 2005.

BAHLCKE, Joachim (ed.), Geschichte der Oberlausitz, Leipzig 2001.

BOBKOVÁ, Lenka, Corona regni Bohemiae – eine politisch-territoriale Union in der Mitte Europas in der Epoche der Luxemburger auf dem böhmischen Thron, in: Blätter für deutsche Landesgeschichte 157, 2021, s. 1–59

BOBKOVÁ, Lenka, Die Böhmisches Krone zwischen dem Ende des Spätmittelalters und dem Beginn der frühen Neuzeit, in: Blätter für deutsche Landesgeschichte 158, 2022, s. 97–130

BOBKOVÁ, Lenka, Corona Regni Bohemiae. The Integration of Central Europe as Conceived by the Luxembourgs and their Successors, in: Paul Srodecki, Norbert Kersken and Rimvydas Petrauskas (edd.), Unions and Divisions: New Forms of Rule in Medieval and Renaissance Europe, London – New York 2023, s. 295–310

- BOBKOVÁ, Lenka – FANTYSOVÁ-MATĚJKOVÁ (edd. unter Mitarbeit von P. Hrachovec und J. Zdichynec), Terra – ducatus – marchionatus – regio. Die Bildung und Entwicklung der Regionen im Rahmen der Krone des Königreichs Böhmen, Prag 2013 (= Kronländer in der Geschichte des böhmischen Staates VI)
- BOBKOVÁ, Lenka, Územní politika prvních Lucemburků na českém trůně, Ústí nad Labem, 1993.
- BOBKOVÁ, Lenka – BŘEZINA, Luděk – ZDICHYNEC, Jan, Horní a Dolní Lužice (Stručná historie států), Praha 2008.
- BOBKOVÁ, Lenka – ČAPSKÝ, Martin – KORBELÁŘOVÁ, Irena a kol., Hejtmanská správa ve vedlejších zemích Koruny české, Opava 2009.
- BOBKOVÁ, Lenka – HOLÁ, Mlada (edd.), Lesk královského majestátu ve středověku. Pocta Prof. PhDr. Františku Kavkovi CSc. k nedožitým 85. narozeninám, edd., Praha – Litomyšl 2005.
- BOBKOVÁ, Lenka – HOLÁ, Mlada – VELIČKA, Tomáš – WINZELER, Marius – ZDICHYNEC, Jan, Královská Horní Lužice. Panovnická reprezentace – mechanismy vlády – komunikace, Praha 2021.
- BOHÁČ, Zdeněk, České země a Lužice (sebrané stati), Tišnov – Budyšín 1993.
- BRANKAČK, Jan – MĚTŠK, Frido (edd.), Stawizny Serbow I–IV, Budyšín 1977.
- CATALANO, Alessandro, Zápas o svědomí. Kardinál Arnošt Vojtěch z Harrachu (1598–1667) a protireformace v Čechách, Praha 2008
- CONRADS, Norbert, Schlesien (Deutsche Geschichte im Osten Europas), Berlin 1994.
- CZECHOWICZ, Bogusław, Dvě centra v Koruně. Čechy a Slezsko na cestách integrace a rozkolu v kontextu ideologie, politiky a umění (1348–1458), České Budějovice 2011.
- ČAPSKÝ, Martin, Vévoda Přemek Opavský (1366–1433). Ve službách posledních Lucemburků, Opava 2005.
- DOBEŠ, Jan – HLEDÍKOVÁ, Zdeňka – JANÁK, Jan, Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost, 2. vyd., Praha 2007.
- DUCREUX, Marie-Élizabeth, Kultura – zbožnost – symbolická politika: Proměny společnosti ve střední Evropě v 17. a 18. století, edd. Ivana Čornejová – Zdeněk Hojda, překlady Adéla Stříbrná a Bronislava Cvejnová Skalická, Praha 2023
- EVANS, Robert J. W., Vznik habsburské monarchie, 1550–1700, Praha 2003.
- FAJT, Jiří (ed.), Karel IV. Císař z boží milosti, Praha 2006.
- FANTYSOVÁ-MATĚJKOVÁ, Jana, Un prince au carrefour de l'Europe, Wenceslas de Bohême, Paris 2013.
- FIALOVÁ, Ludmila a kol., Dějiny obyvatelstva českých zemí, Praha 1996.
- FUKALA, Radek, Slezsko. Neznámá země Koruny české. Knížecí a stavovské Slezsko do roku 1740, České Budějovice 2007.

HLAVÁČEK, Ivan, Politische Integration der Böhmischen Krone unter der Luxemburgern, in: Werner Maleczek (ed.), Fragen der politischen Integration im Mittelalterlichen Europa, (Vorträge und Forschungen 63), Ostfildern 2005, s. 325–374.

HLEDÍKOVÁ, Zdeňka, K otázkám vztahu duchovní a světské moci v Čechách ve druhé polovině 14. století, Československý časopis historický 24, 1976, s. 244–277.

HOLÁ, Mlada Holdovací cesty českých panovníků do Vratislavi v pozdním středověku a raném novověku (1437–1617), Praha 2012.

HRBEK, Jiří a kol., Panovnický majestát. Habsburkové jako čeští králové v 17. a 18. století, Praha 2021.

HRBEK, Jiří – POLEHLA, Petr – ZDICHYNEC, Jan (edd.), „Od konfesijní konfrontace ke konfesijnímu míru“. Sborník z konference k 360. výročí uzavření vestfálského míru, Ústí nad Orlicí 2008.

HROCH, Miroslav – PETRÁŇ, Josef 17. století – krize feudální společnosti?, Praha 1976.

CHARVÁT, Petr, Zrod českého státu. 568–1055, Praha 2007.

JANÁČEK, Josef, České dějiny I/1 a 2. Doba předbělohorská 1526–1547, Praha 1968¹, 1971² a 1984.

KADLEC, Jaroslav, Přehled českých církevních dějin I–II, 2. vyd. Praha 1991.

KAPRAS, Jan, Právní dějiny zemí koruny České I–III, Praha 1913–1920.

KAVKA, František, Vláda Karla IV. za jeho císařství (1355–1378), I–II, Praha 1993.

KORTA, Waclaw, Historia Śląska do roku 1763, Warszawa 2003.

KOZÁK, Petr, Zrod stavovského Hlohovska, Opava 2008.

MACEK, Josef, Jagellonský věk v českých zemích (1471–1526) I–IV, Praha 1992–1999.

MALÝ, Karel – PÁNEK, Jaroslav (edd.), Vladislavské zřízení zemské a počátky ústavního zřízení v českých zemích (1500–1619), Praha 2001.

MALÝ, Karel – SOUKUP, Ladislav (edd.), Vývoj české ústavnosti v letech 1618 až 1918, Praha 2006.

MAŤA, Petr, Svět české aristokracie (1500–1700), Praha 2004.

MAUR, Eduard, 12. 5. 1743. Marie Terezie – Korunovace na usmířenou, Praha 2003.

MEZNÍK, Jaroslav, Lucemburská Morava 1310–1423, Praha 1999.

MIKULEC, Jiří – BENEŠ, Zdeněk – BOBKOVÁ VALENTOVÁ, Kateřina – HOLÝ, Martin – JANIŠ, Dalibor – KŮRKA, Pavel – ONDO-GREČENKOVÁ, Martina – RAKOVÁ, Svatava – STERNECK, Tomáš, Církev a společnost raného novověku v Čechách a na Moravě, Praha 2013 (= Práce Historického ústavu AV ČR, 42).

NEJEDLÝ, Martin, Středověký mýtus o Meluzíně a rodová pověst Lucemburků, Praha 2014.

NEJEDLÝ, Martin, Le concept de nation en Bohême au XIVe et au début du XVe siècle, in: Nation et nations au Moyen Âge. Actes du XLIVe Congrès de la SHMESp, Prague, 23–26 mai 2013, Paris 2014, s. 229–241.

NEJEDLÝ, Martin, „Lucemburku, jsi světloplachý netopýr, mžourající sýček a přeušatý kalous“. Zápas o dědictví lucemburské dynastie pohledem „strůjce povyražení“ Michaulta Tailleventa, in: Historie – Otázky – Problémy 2011, 3, č. 2, s. 161–180.

NEJEDLÝ, Martin, Roi étranger ou roi diplomate? Jean l'Aveugle au miroir des sources tchèques, in: Prague Papers on the History of International Relations, 2012, sv. 2, s. 11–36.

NODL, Martin – ŠMAHEL, František (edd.), Slavnosti, ceremonie a rituály pozdního středověku, Praha 2014.

Nová rada, ed. Jirí DAŇHELKA, Praha 1950.

NOVOTNÝ, Václav, České dějiny I/1–4, Praha 1912–1937.

PÁNEK, Jaroslav, Stavovství v předbělohorské době, in: Folia historica Bohemica 6, 1984, s. 163–219.

PETERKA, Otto, Rechtsgeschichte der böhmischen Länder I–III, Reichenberg 1923–1933.

PETRY, Ludwig – MENZEL, Josef Joachim, Geschichte Schlesiens, Bd. 1: Von der Urzeit bis zum Jahre 1526; Bd. 2: Die Habsburger Zeit 1526–1740, Sigmaringen 1988.

POHL, Walter, Regnum und gens, in: Pohl, Walter – Wieser, Veronika (edd.), Der frühmittelalterliche Staat – Europäische Perspektiven, Wien 2009, s. 435–450.

POLIŠENSKÝ, Josef, Třicetiletá válka a evropská krize 17. století, Praha 1970

Pražské arcibiskupství 1344–1994, sborník statí o jeho působení a významu v české zemi, redd. Zdena HLEDÍKOVÁ – Jaroslav V. POLC, Praha 1994

RÜTHER, Andreas, Region und Identität. Schlesien und das Reich im späten Mittelalter, Köln – Weimar – Wien 2010.

Slezsko, perla v České koruně, Historie – Kultura – Umění, Praha 2007.

Slezsko. Země Koruny české. Historie a kultura 1300–1740, Praha 2008.

Slezsko v dějinách českého státu, I. Od pravěku do roku 1490 (Zdeněk JIRÁSEK – Robert ANTONÍN a další), II. 1490 – 1742 (Radek FUKALA), Praha 2012.

ŠMAHEL, František, Idea národa v husitských Čechách, Praha 2000.

TAPIÉ, Victor L., Marie Terezie a Evropa, Praha 1998.

TINKOVÁ, Daniela, Osvícenství v českých zemích I: Formování moderního státu (1740–1792), Praha 2022

TŘEŠTÍK, Dušan, Gens Bohemanorum – kmen Čechů, in: Sommer, Petr – Třeštlík, Dušan – Žemlička, Josef (edd.), Přemyslovci. Budování českého státu, Praha 2009, s. 137–148.

TŘEŠTÍK, Dušan, Vznik Velké Moravy. Morava, Čechové a střední Evropa 791–871, Praha 2001.

VÁLKA, Josef, Česká společnost 15.–18. století, I: Předbělohorská doba, Praha 1972; II: Bělohorská doba. Společnost a kultura manýrismu, Praha 1983

VÁLKA, Josef, Dějiny Moravy I: Středověká Morava; II. Morava reformace, renesance a baroka, Brno 1991, 1996.

WRZESIŃSKI, Wojciech (ed.), Dolny Śląsk. Monografia historyczna, Wrocław 2006.

ZELENKA, Jan, Vlastnictví a svoboda, in: Historiografické a historické problémy středověku, Praha 2016, s. 82–90.

ŽEMLIČKA, Josef, Čechy v době knížecí 1035–1198, Praha 2007.

ŽEMLIČKA, Josef, Počátky Čech královských 1198–1253, Praha 2002.

ŽEMLIČKA, Josef, Přemysl Otakar II. Král na rozhraní věků, Praha 2011.

Časopisy a další periodika

Folia Historica Bohemica

Kladský sborník

Lětopis. Časopis za řeč, stawizny a kulturu Łužiskich Serbow

Medievalia Historica Bohemica

Neues lausitzisches Magazin

Opera Historica

Sobótka

Studia Medievalia Bohemica